

تۆپەم : ئىۋەندىگىرى : دەستىۋەردان يان كارىگەرى دروست بىكات لە چوارچىۋەى كەرتى گشتىدا لە بەرژەۋەندى تاكىك يان كۆمەلىك بۇ بەدەسەيتىننى سوود يان خىزمەت يان خىرا پىشكەشكەشكەردن بەشىۋەيەكى نارەۋا .

دەپەم : ھاۋدژىۋونى بەرژەۋەندىيەكان : خۆى لە ھەلگەۋتى بارىكدا دەبىنئىتەۋە يان برىارىك يان فەرمانىك يان رىكارىك كە فەرمانبەرى گشتى دەرى دەكات يان بەشدار دەبىت لە دەركردنى كە دەبىتە ھۆى ھاۋدژىۋونى بەرژەۋەندى تايەتى خۆى لەگەل بەرژەۋەندى گشتى كە كارىگەرى لەسەر توانا و بىللايەنى لە برىاردان و لەسەر شىۋازى ئەنجامدانى ئەركەكانى و بەرپرسىارىيەتەكانى دەبىت .

ماددەى (۲) : ئامانج لەم رىئايە بىرئىتە لە :-

يەكەم : پتەۋكردنى دىنبايى و باۋەردارى بە كەرتى گشتى لە رىنگاى دانانى بنەماكانى رەۋشى پىشەيى و بەھا بنەرتەيەكانى فەرمانبەرىيەتى گشتى .

دوۋەم : دۆزىنەۋە و گەشەپىدانى پىۋەرى رەتارەكان و رۆشنىبىرى دامەزراۋەيى بۇ فەرمانبەرى گشتى و فەرمانبەرىيەتى گشتى بۇ دىنباۋون لە بەجىيەننى پاست و شەرەفەند لە فەرمانبەرىيەتە گشتىيەكان .

سەي يەم : پتەۋكردنى بەھاكانى پىشەيى فەرمانبەرى گشتى و گەشەپىدانى ھەستكردن بە بەرپرسىارىيەتى لە ئەركەكانىدا و پالپىشتى كردن و پابەندىۋون پىئانەۋە .

چوارەم : دەست گرتن بە بەرزىترىن پىۋەرى رەۋشنىيەكان لەكاتى مامەلەكردن لەگەل ۋەرگىرانى خىزمەتگوزارى ۋە بەرپرسەكانى فەرمانبەرى گشتى و ھاۋپىشەكانى بە پىيى پىۋەرى بنەرتەيەكانى فەرمانبەرىيەتى گشتى ، تاكو گەبىشتن بە پىشكەشكەشكەردنى باشتىن خىزمەتگوزارىيەكان .

بەشى دوۋەم

بەھا بنەرتەيەكانى فەرمانبەرىيەتى گشتى

ماددەى (۳) : فەرمانبەرى گشتى پابەند دەبىت بەم بەھا بنەرتەيەكانى خوارەۋە لەكاتى بەجىيەننى ئەركەكانى فەرمانبەرىيەتى :-

يەكەم : رىزگرتنى ياسا : لە ميانەى دەستگرتن بە سەرۋەرى ياسا و رەۋاىيى ئەۋكار و برىار و فەرمانانەى كە لە ئەستۆپدايە .

دوۋەم : دەسپاكى : لە ميانەى پاست رەۋى پابەندىۋون بە ياسا و پەيرەۋ و رىئايەكان ، ۋە خۆلادان لە ھەموو شتىك كەبىتە ھۆى لەكەداركردنى بىن لايەنى و بايەتەيەنى كاركردنى ، ۋە ئەقۇزتنەۋەى دەسەلات يان پىشەكەى يان پەلە و پاىەى بە مەبەستى بە دىيەننى بەرژەۋەندى تايەتى خۆى يان بۇكەسىكى تر بە نارەۋاىيى .

سەي يەم : شەفافيەت : لە ميانەى رۋونى لەناۋ پەيكەرى فەرمانبەرىيەتى و پەيۋەندى لەگەل سوودمەندەكان لە خىزمەتگوزارىيەكان ۋە ئاشكراكردنى برىارەكان و رىكارەكان و ئامانجەكان و دەرتەنجامەكان تاۋەكو بەردەست بىت بۇ بىيىنى .

چوارەم : يەكسانى : لە ميانەى پابەندىۋون بە ئەنجام گەياندنى ئەركەكانى فەرمانبەرىيەتى بەرپىگايەكى دادپەرۋەر و يەكسان بەبى گۆيدان بە رەگەزى ئەۋانەى مامەلەيان لەگەل دەكرىت يان ئابىيان يان رىيازىيان يان زامانىيان يان لايەنگىرى بىركردنەۋەيان يان سىياسى يان ناۋچەيى .

پىنچەم : دادپەرۋەرى : لە ميانەى پابەندىۋون بە فەراھەم كردنى ھەلى پىشەيى يەكسان و ھاندەر بۇ ئەۋ فەمانبەرانەى كە ئەۋ بەرپرسىانە .

شەشەم : دىلسۆزى : لە ميانەى بە جى گەياندى ئەرکەكانى بەھەموو دىلسۆزىەك وە بەكارھىناتى ئوپەرى توانا لەپىناو باشترکردن و پىشخستىن و خىرا بوون لە پىشكەشكردى خزمەتگوزارىەكان .

ھوتەم : كارايى : لە ميانەى ھەولدان بۇ باشترکردنى بەكارھىناتى توانا دارايى و ماددى و مرۆپەكان ، گرېنتى بەھەدەر نەدانى داھاتە گىشتىەكان ، وە ئەنجامدانى ھەركارىك كە بىننە ھۆى راستكردەنەو و پىشخستى شىوازى كاركردى .

ھەشتەم : بەتياھە : لە ميانەى بنىادنانى برىار و فەرمان و راسپاردەكان لەسەر شىكردەنەو ھۆى ورد بۇ وەقائىع و دۆكىمىننەكان و وردىنەكى چىر بۇ بەلگەكان .

تۆپەم : راستگۆيى و ئەمانەت پارىزى : لە ميانەى بەرزكردەنەو ھۆى بەھاكى راستگۆيى و دەستگرتن بە روونى و راشكاوى كە دەپنە ھۆى گرېنتى بنىاتنانى مەتەنەى بەرز لەلەى ئەو فەرمانبەرانەى كە ئەو بەرپرسىانە و ھاپىشەكانى و ئەوانەى كە مامەلەى لەگەل دەكات .

دەپەم : بىلايەنى : لە ميانەى لاينگىرى نەكردى بۇ ھىچ كەسنىك يان لاىەنىك يان گروپنىك بەو ھۆكارانەى كە پەيوەندىان نە بە ئەرکەكانى كارى فەرمانبەرايەتى يان خزمەتگوزارى داواكارو ، وە جىواوزى نەكردى لەتوان داواكارى خزمەتگوزارىەكان .

يانزەپەم : پابەندبوون (الانضباط) : لە ميانەى رىزگرتى كاتەكانى كاركردى و ئەنجامدانى ئەرکەكان كە پىنى سىپىردراو بە ئوپەرى تواناو و خۇدورخستەنەو لەھەر رەفتارىكى پىشلىكارى .

دوانزەپەم : لىپرسىنەو : لە ميانەى لەئەستۆ گرتى دەرئەنجامى ئەو برىار و فەرمانانەى كە دەرىدەكات و ئەو كارە ماددى و ياسايانەى كە پىنى ھەلەستى لە كاتى بەجىھىناتى ئەرکەكانى فەرمانبەرايەتەكەى .

سىانزەپەم : ناىابى (التميز) : لە ميانەى رىشتى لە قۇزتنەو ھەموو ھەلو بەردەستەكان بۇ باشترکردنى زانىارى و شارەزايى فەرمانبەرايەتەكەى .

چواردەپەم : ژيانى تايەتى : لە ميانەى جىاكردەنەو ھۆى تەواو لەتوان ژيانى تايەتى فەرمانبەر و ئەرك و لىپرسراو پەتەكانى لەچوارچىو ھۆى فەرمانبەرايەتى گىشتى .

ماددە (۴) : پەكەم : فەرمانبەرى گىشتى بەشىو پەك رەفتاردەكات كە بىننە ھۆى بەھىزتر بوونى بەھا بنەرەتەكانى فەرمانبەرايەتى گىشتى و پالپىشتى بۇ مەتەنە بوون بە دەستپاكى و راستگۆيى و لىھاتووى و پىشەپى كەرتى گىشتى .

دووھەم : فەرمانبەرى گىشتى بنەماى يەكسانى ھەموان بەرامبەر بەياسا بەشىو پەكەى بەردەوام و دادپەرورەرانە جى بەجى دەكات و بە بەنى ھىچ جىواوزىەك لەتوان تاكەكان لەھەر جۆرىك و بەھەر ھۆكارىك .

ماددە (۵) : پىويستە لەسەر فەرمانبەرى گىشتى ھەلسى بە ئەرکەكانى فەرمانبەرايەتى بە مەبەستى بەدەپىناتى ئامانجەكانى فەرمانگەكەى بە نىەتتىكى پاك و ئەمانەت و دەسپاكى و بابەتى و بىلايەن بەپىى ى ھوكەكانى ئەم رىپاىيە لەسنورى دەسلەت و ئەرکەكانى وە خۇلادان لە گەندەلى يان مەبەستى خراب يان بىپاكى يان سەرىچى ياسا يان ھوسۆزى يان لاىەنگىرى يان نىوەنگىرى يان زيان گەياندىن بە بەرژەو ھەندى گىشتى بۇ بەدەپىناتى بەرژەو ھەندى تايەت بۇ خودى خۆى يان كەسىكى تر .

پنجهم : فرمانبەری گشتی هەرتانە و داخوایەك وەردەگرت كە لە لایەن هەركەسێك یان لایەتێك پێشكەش دەكرێت لەسەر بریارەكانی وە پیدانی پەسولەیهك لەسەر وەرگرتنی لەگەڵ دیاریکردنی رێكەوتەكەى وە بەكلاپی دەكاتەو بەخێراى یان لەو ماوەى كە دیاریكراوە بە یاسا یان بە پەپرەو یان رێنمایی ئەگەر نا لەماوەیهكی گونجاو .

مادده (۱۱) : فرمانبەری گشتی پابەندە بەوێ نای هیچ بەئینێك یان پەیمانێك بەدات پێچەوانە بێت لەگەڵ یاسا لە چوارچێوەی ئەركی فرمانبەرایەتەكەى وە هیچ زانیاریەكی ناتەواو یان ناروون تۆمارنەكات لە كۆتە فەرمیەكان لەبەر هەرھۆیەك بێت .

مادده (۱۲) : فرمانبەری گشتی ئاسانکاری دەكات بۆ كارەكانی چاودێری و ووردبینی و پشكین كە لایەنە دادوهری یان چاودێریە تایبەتمەندەكان پینی هەلەدەستن لە ناووەی فرمانگەكەى وە هەر پەراوێك و تۆماركراوەك و زانیاریەكە كە لە لایەتی پێشكەش دەكات لە كاتی داواکردنی لە لایەن لێكۆلەر یان فرمانبەری چاودێری وە وەلامی رۆنکردنەو وە پرسیارەكان دەداتەو بەئێ دواكەوتن وە دوور دەكەوتنەو لە هەرشێك كە تەگەرە دەخاتە پێش كارەكانیان لە پیدانی زانیاری ناروون و ناتەواو و هەلە .

مادده (۱۳) : فرمانبەری گشتی پابەند دەبێت بەهەموو پێویستیەكانی تەندروستی و سەلامەتی لەشیوتنی كاری فرمانبەرایەتی .

Commission of Integrity
in Kurdistan Region

بەشی چوارەم

رەوشتەكانی پەپوهندی ئێوان فرمانبەرانى كەرتى گشتى

مادده (۱۴) : فرمانبەری گشتی پابەند دەبێت لە پەپوهندیەكانی لەگەڵ بەرپرس و هاوکار و ئەو فرمانبەرانەى كە ئەو بەرپرسیانە بەم بەها رەوشتیانەى خوارەو :-

پهكهم : ریزگرتنی لە بەرپرس و هاوکارەكانی لە كار وە هەلسوكەوت كردن لەگەڵیان بەداناى و بابەتیانە و بێلایەنە لەكاتی گفتوگۆی زارەكى و پاراستنی ژینگەى كاری فرمانبەرایەتی تەندروست .

دووم : گوپراپەل بوون بۆ بریار و فرمانەكانی بەرپرسیان بە گوپرەى ریزبەندى كارگێرى و جێ بەجێ كردن و ئەگەر سەرپێچى یاسای تیدا بوو ، پێویستە بەنوسین ئەو بەرپرسەى ئاگادار بکاتەو لەو سەرپێچیهى كە فرمانی پێكراوە وە پابەند نابێت بە جێ بەجێ كردنی تەنها ئەگەر بە نوسین جەختی لەسەر كردهو وە پێویستە جێ بە جێ كردنی ئەو فرمان و بریارانە رەتەبكاتەو كە بە تاوان دادەنرێت وە یاسا سزای لەسەر داناو .

سێ یەم : هەماهەنگی كردن لەگەڵ بەرپرس و هاوپیسه و ئەو فرمانبەرانەى كە ئەو بەرپرسیانە وە هاوکاری كردن و یارمەتی دانایان وە پێشكەش كردنی ئامۆژگاری و بەشداری پێكردنایان بە شارەزایی و زانیاریەكانی بۆ دۆزینەوێ چارەسەر بۆ بەرپەست و كێشەكان وە بەرەو پێش بردنی شێوازەكانی كار وە دووركەوتنەو لە بەهەلە دا بردن یان بەرپەست دروست كردن بۆ كارەكانیان .

چوارەم : پابەند بوون بە هەموو ئەو شتانەى گەرەتی دروستكردنی ژینگەیهكی فرمانبەرایەتی دوور لە جیاكاری و بەرپەست دروست كردن و تەنگەژە و گێچەل و توند و تیژی و بەكارهێنانی ووشەى نەشیاو یان بێ شەرمانە دەكەن .

پینجهم : دوورکهوتنهوه له گومان دروست کردن له توانا و دهسپاکی بهرپرسان و هاویشه و ئەو فرمانبهرانهی که ئەو بهرپرسیانه وه دوورکهوتنهوه له هەر شتیک که ناوبانگی کهسی و پیشه‌ییان له‌که‌دار بکات ، تهنه‌ئەو‌کاته نه‌بێ که دلنیا‌یه له راستی و دروستیان .

شه‌شهم : ریزگرتی تاییه‌تمه‌ندیه‌کانی بهرپرسان و هاویشه و ئەو فرمانبهرانهی که ئەو بهرپرسیانه وه دوورکهوتنهوه له خراب به‌کاره‌یینانی ئەو زانیاریانهی تاییه‌ته به ژبانی کهسی و خیزانی که ده‌که‌وێنه لایه‌وه به‌مه‌به‌ستی زیان گه‌یاندن پێیان .

هه‌هه‌تەم : خۆ به‌دوور راگرتن به‌شیوه‌یه‌کی ته‌واو له‌هه‌وێی به‌ده‌ست هه‌یینانی هەر مامه‌له‌یه‌کی جیاکاری یان ره‌زامه‌ندکردنی به‌رپرسه‌که‌ی به‌خۆ نزیکردنه‌وه به‌شیوازی پیا‌هه‌ل‌دان و فی‌ل و نیوه‌ندگیری و لایه‌نگیری .

ماده‌(۱۵) : به‌رپرسی کارگیری پا‌ه‌ند ده‌بێت به‌ مانه‌ی خواره‌وه :-

یه‌که‌م : ده‌بێت نمونه‌ بێت و چاوی لیبکری‌ت به‌ تاییه‌ت له‌ ریزگرتن و جێ به‌جێ کردنی ئەو به‌ها ره‌فتاریانه‌ی ده‌قیان له‌سه‌ر هاتووه‌ له‌م رێنماییه .

دووه‌م : یارمه‌تی دانی ئەو فرمانبهرانه‌ی که ئەو به‌رپرسیانه له‌ به‌ره‌و پێشبردنی به‌هره‌ و توانا که‌سیه‌کانیان .

In Kurdistan Region

سێ یه‌م : ریزگرتن له‌ مافی ئەو فرمانبهرانه‌ی که ئەو به‌رپرسیانه و هه‌لسوکه‌وت کردن له‌گه‌لێان به‌ یه‌کسانی و دادپه‌روه‌ری به‌بێ پێش خستن یان جیاکاری وه‌ جه‌خت کردنه‌وه له‌سه‌ر به‌ده‌ست هه‌یینانی شایسته‌ فرمانبهریه‌کانیان به‌ شیوه‌ی ته‌واو له‌تیوانیاندا مافی وه‌رگرتنی مؤه‌لت به‌پێی یاسا .

چواره‌م : هه‌لسه‌نگاندنی ئەو فرمانبهرانه‌ی که ئەو به‌رپرسیانه به‌شیوه‌ی با‌ه‌تیانه به‌ گوێره‌ی ئەو بنه‌ما هه‌لسه‌نگاندانه‌ی که ده‌قی یاسای له‌سه‌ره .

پینجهم : له‌ ئەسته‌وگرتنی به‌رپرسیاریه‌تی به‌شیوه‌ی که‌سی له‌و فرمان و بریارانه‌ی ئاراسته‌ی فرمانبهره‌کانی ده‌کات .

شه‌شهم : پا‌ه‌ندبوون به‌ جه‌خت کردنه‌وه‌ی له‌ فرمان و بریاره‌کان به‌ نووسین هه‌رکاتیک ناگادارکردنه‌وه‌یه‌کی پێگه‌یشت یان تانه‌ درا به‌ نووسین له‌ بریار و فرمانه‌کانی له‌ لایه‌ن یه‌کێک له‌ فرمانبهره‌کانی .

هه‌هه‌تەم : ریزگرتی ئازادیه‌کانی فرمانبهرانی به‌ تاییه‌ت ئازادی بیرو‌را ، وه‌ ناگاداری دادپه‌روه‌ری بێت له‌کاتی لێرسینه‌وه له‌گه‌لێان وه‌ دوورکهوتنه‌وه له‌ زیاده‌روویی له‌ به‌کاره‌یینانی ده‌سه‌لات و پله‌ و پایه .

هه‌شه‌تەم : ریزگرتی مافی فرمانبهرانی له‌ تانه‌ لێدان له‌سه‌ر فرمان و بریاره‌کانی به‌رپرسی کارگیری له‌ به‌رامبه‌ر خۆی یان له‌ به‌رامبه‌ر لایه‌نه‌ دادوه‌ری یان کارگیری تاییه‌تمه‌ند ، وه‌ دوورکهوتنه‌وه له‌ هەر ریکاریکی تۆله‌سه‌ندنه‌وه دژیان له‌به‌ر ئەم هۆکاره .

نۆیه‌م : کارکردن له‌سه‌ر هه‌ینانه‌کایه‌ی که‌شیکی فرمانبهرایه‌تی له‌بار وه‌ دوورکهوتنه‌وه له‌ بێ ریزی کردن به‌ فرمانبهرانی یاخود گیجه‌ل کردن یان به‌کاره‌یینانی توندوتیژی یان جیاکاری به‌رامبه‌ریان .

بهشی پینجهم

پهوشتهکانی مامهله کردن لهگهل وهرگرانی خزمهتگوزاری

مادده (۱۶): فرمانبهری گشتی پابهند دهیئت بهم بنهما و ریسا پهوشتیانهی خوارهوه له مامهله کردن لهگهل وهرگری خزمهتگوزاریهکان :-

پهکهه: فرمانبهری گشتی پابهند دهیئت به پیشککش کردنی ئەو خزمهتگوزاریانهی که راسپیژدراوه له سهری بهکارامهیی و لینهاتوویی و مامهله کردن لهگهلێان به ریزگرتنی تهواو .

دووهم: فرمانبهری گشتی خۆی تهرخان دهکات بۆ به جی گه یاندنی ئهکرهکانی له پیناو خزمهتکردنی سودمندبوو لهو خزمهتگوزاریانهی که پیشککش دهکریت له لایهن فرمانگهکه بهوه وه وهلام دانوهی داواکاری و سکالاکانیان به زووترین کات .

سی یهه: مامهله کردن فرمانبهری گشتی لهگهل وهرگرانی خزمهتگوزاری به یهکسانی و دورکوتهوه له پیشخستنی کاری که سینک یان جیاکاری کردن لهسهه بنهمای رهگهز یان بیروباوهر یاخود ئاین یا تایفهگههری یا ئەندام بون له خیزانیک یاخود عهشیرهتیک یا زمان یا تههمن یا کهم ئەندامی یا لایهنگیری سیاسی یا سهروهت و سامانی یا پۆست یاخود ههر شیوهتیک تر له شیوهکانی جیاکاری کردن .

چوارهم: خۆ بهدووور راگرتن له زیان گه یاندنی به که سینک یاخود کومهله که سینک یا لایهتیک به رهچاوکردنی مافهکانی کهسی تر و بهرژوههندیه رهواکانی .

پینجهه: گرنگی پیدانیککی تاییهت بۆ خاوهن پیدایسته تاییهتیهکان وه سوربوون لهسهه پیشککش کردن ههاوکاری و یارمهتی پیتویست بۆیان .

شهشهم: ریگههکان بهههه که سینک بۆ چاوخشانندن وه بینینی بهلگهنامهکان و پهراوهکان به پشت بهستن به یاسای مافی بهدهستهتینیانی زانیاری کارا له ههریم .

ههوتهم: دزه پینه کردن زانیاری کهسی و خیزانی تاییهت به وهرگری خزمهتگوزاری که بهدهستی دهکهویت له کاتی ههستانی بهکاری فرمانبهرایهتی وه خۆ بهدووور راگرتن له پهکارهینیانی ئەم زانیاریانه بۆ ئامانجی نارپهوا یاخود زیان پیگه یاندن .

بهشی شهشهم

پابهندبوون به ئاشکرا کردن و نهینی پاریزی و مامهله کردن لهگهل پاگه یاندنهکان

مادده (۱۷): بنچینهی کارکردنی فرمانبهرایهتی شهفافیته وه بۆ ههرکه سینک یاخود لایهتیک ههیه چاوخشینیتتهوه به دۆسیهکان و تۆمارهکان و پهراوهکان و کارهکان و ریکارهکان و ئەنجامهکان له ناو کهرتی گشتی ئەگهه هیچ دهقیکی یاسایی نهبوو لهسهه نهینی بوونی یان په یوهست بوونی به ژبانی تاییهتی تاکهکان .

مادده (۱۸): پهکهه: فرمانبهری گشتی پابهند دهیئت به ریزگرتنی تاییهتمهندیه کهسیهکان وه ریکاری دهکات له دزه کردن ههر زانیاریهک که به سروهتی خۆی نهینه یاخود زانیاری کهسی له ماوهی خزمهتی دا یان پاش تهواو بوونی وه بهکار نههینیانی یاخود کوپی نه کردن یا نهگواستهوهی یا لانه بردنی ههر زانیاریهک تهنها له چوارچیوهی بهجی گه یاندنی کاری فرمانبهرایهتی وه به پشت بهستن بهو دهقانهی له یاساکان یان په رهوهکان و ریناییهکان دا هاتوووه .

دوووم : نایب هیج فرمان یا بەلگەنامە یا ریکار یا بریار یا دۆکیۆمینت یا خود بەلگە نوسراو یا خود ئەلیکترۆنی بە نەینی دابتریت تەنھا بە پشت بەستن نەبێت بە دەقیکی روون لە یاسادا ، وە لە کاتی گومان بە نەینی دانانریت .

سێ یەم : فەرمانبەری گشتی پابەند دەبێت بە هەواڵ دان لە هەر تاوانێک لە ناویدا تاوانی گەندەلی بە لایەنەکانی لیکۆلینەووە یان چاودیریە پەسپۆریەکان هەركات کە پێی زانی ، تەنەت ئەگەر بە پێی ئاشکرا کردنی ناسنامەیی خۆشی بێت .

ماددە (١٩) : فەرمانبەری گشتی هەڵدەستیت بەو هەنگاوانەیی کە پێویستە بۆ گریختی کردنی پاراستنی زانیاری نەینی و کەسیەکان کە دەکەوتن بە دەستی ئەمەش لە رینگای ریکارەکانی پاراستنی دژی بزربون یا خود بە دەستی هینانی و بەکارهینانی و دەستکاری کردن و ئاشکراکردنی تەنھا بە رینگە پیدائیک نەبێت کە بە یاسا دەرچوو .

ماددە (٢٠) : فەرمانبەری گشتی خۆی بە دوور دەگریت لە ریکاری کردن لە ئاشکرا کردنی یا خود دەرختنی هەر زانیاریەکی یا دۆکیۆمینتەکی فەرمی کە پێویستە یا خود رینگا پێ دراو بە بلاوکردنەووی یا سەیرکردنی یا بە دەستپێتانی .

ماددە (٢١) : فەرمانبەری گشتی خۆی بە دوور دەگریت لە کۆکردنەووی هەر زانیاریەکی کەسی یا خیزانی تەنھا لە سنوری پێویست بۆ کۆکردنەووی زانیاری وە دەبێت مەبەست لە کۆکردنەووی یا خود بەکارهینانی تەنھا پەبوەست بێت بە کارەکی یا خود چالاکی فەرمانبەرایەتی لە سنوری پەسپۆریەکی .

ماددە (٢٢) : فەرمانبەری پەبوەندیار دەبێت زانیاری کەسی بە رینگایەکی بپاریزیت کە بتوانیت لە کاتی پێویست بە ئاسانی بە دەستی بپێت وە کەسی پەبوەندیار بتوانی چاوی بپاخشینیتەووە یا کۆپیکەکی لێ وەرگریت و داوای دەست کاریکردنی و راستکردنەووی بکات .

ماددە (٢٣) : یەکم : جگە لە بەرپرسیانی بالا لە پۆستی وەزیر بەسەرەووە یان ئەوانەیی لەو پلەیان ، فەرمانبەری گشتی بۆی نە هیچ لیدوانێک یان چاوپیکەوتنەک لە راکە یاندنەکانەووە ئەنجام بدات کە پەبوەندی داریت بە کاری فەرمانبەرایەتیەکی تەنھا بە رینگە پیدائیکە روون لە لایەن ئەو بەرپرسی کە ئەو دەسلەتەیی هەبێت لە ناو فەرمانگەکی ، جگە لەمە فەرمانبەری گشتی دەتوانیت مامەلە لەگەڵ راکە یاندن بکات و لیدوان و چاوپیکەوتن ئەنجام بدات لە هەر بابەتێک کە پەبوەندی نەبێت بە کارەکانی فەرمانبەرایەتیەکی .

دوووم : فەرمانگە دەسپێشخەری دەکات لە دۆزینەووە و فەراھەم کردنی سەکۆی ناوخرۆی بۆ فەرمانبەرە گشتیەکان تاکو بتوانن لەو یۆه پراو بۆچونی خۆیان لەسەر ئەو لایەنانەیی کە کاری تیدا دەکەن وە کارەکانیان و پلانی ستراتیجی و سیاسەتەکانیان بچەنەرۆو .

بەشی حەوتەم

هاودزبونی بەرژەووەندیەکان و چالاکی سیاسی و وەرگرتنی دیاریەکان

ماددە (٢٤) : یەکم : کاتیکی فەرمانبەری گشتی کەوتە ناو بارودۆخی هاودزبونی بەرژەووەندیەکان یان ترسا لە روودانی کتوپر بەرپۆهەری راستەوخۆی لێ ئاگادار دەکاتەووە وە لەسەر بەرپۆهەری راستەوخۆ پێویستە رپۆ شویتی پێویست بگریتە بەر لە ژیر رۆشنایی سروشت و بارودۆخی ئەم هاودزبونیە کە دروست بوو .

دوووم : فەرمانبەری گشتی لەگەڵ دەست بەکاربوونی هەڵدەستیت بە ئاگادارکردنەووی بەرپرسی راستەوخۆی بە نووسراو لە بەرژەووەندیە تاییەتیەکانی کە دەگریت هاودزبوون دروست بکات لەگەڵ ئەرکەکانی فەرمانبەرایەتیەکی .

مادده (۲۵) : فەرمانبەرى گىشى خۇى بەدوور رادەگىت لە ھەر كارىك يان پىشەيەك كە ھاودۇزى دروست بىكات لەگەل ئەركەكانى فەرمانبەرايەتتەكەى جاكارەكە يان پىشەكە بە بەرامبەر بىت يان بى بەرامبەر وە پابەند ئەبىت بە ئەنجام نەدانى ھەر كارىك يان ئەركىك كە ھەستى ئەوەى لا دروست بىكات كە ھاودۇزىبۇونى بەرژوھەندى تىنداىە .

مادده (۲۶) : لەگەل رەچاوكردنى جى بەجى كردنى حوكمەكانى دەستور و ياساكان كە رىگرى لە چىنكى ديارىكراو لە فەرمانبەرانى گىشى دەكات لە چالاكى و كارى سياسى يان حزبى ، فەرمانبەرى گىشى پابەند دەبىت بەمانەى خوارەوہ :-

يەكەم : گرىنتى ئەوہ دەدات كە چالاكىە سياسى و بۇچوونەكانى كارنەكاتە سەر متمانەى ئەو كەسانەى كە مامەلە لەگەل فەرمانگەكەى دەكەن و بەررسەكانى و ھاوپىشەكانى و ئەو فەرمانبەرانەى كە ئەو بەررسىانە لە تواناى لەسەر جى بەجى كردنى ئەركەكانى بە شىوہەكى بىلايەنى و بابەتياە .

دووم : ناپىت ھەلسى بە قۇزتنەوہى شوپى فەرمانبەرايەتتەكەى بۇ بەدەست ھىنانى بەرژوھەندىيەكى حزبى يان سياسى وە ناپىت ھەلسىت بەھىچ چالاكىەكى سياسى لە ناو شوپنە فەرمبەكان يان لە كاتى دەوامى فەرمى وە ناپىت ھەلسى بە بەكارھىنان يان قۇزتنەوہى مولك و مالى گىشى بۇ بەرژوھەندى چالاكى سياسى يان حزبى يان بۇ مەبەستى بانگەشەى ھەلژاردن .

سى يەم : جى بە جى كردنى ئەركەكانى فەرمانبەرىتتە بەشىوہەكى بىلايەن و بابەتياە و دوور لە يىروراى سياسى و لايەنگرى حزبى .

چوارەم : خۇ بەدوور راگرتن لە ئەنجامدانى چالاكى سياسى يان حزبى پالېشت بەو ياساىانەى رىگرى دەكەن لەم كارە بە ھۆكارى تايەتمەندى شوپى فەرمانبەرايەتتەكەى .

مادده (۲۷) : يەكەم : فەرمانبەر گىشى ناپىت ھەلسىت بە قۇزتنەوہى پۇستەكەى يان ئەركەكانى يان دەسەلاتەكانى يان ئەو پەيوەندىيە كەسىيانەى كە بەھۆى كار و پلەوپايەى فەرمانبەرايەتى دروستى كردوہ بەكارىنپىت بۇ دوورخستەنەوہى زىاننىك يان بۇ بەدەست ھىنانى ھەر خزمەت گوزارىەك يان باشىەك يان سوودەك يان قەرزەك يان ديارىيەك بۇ بەرژوھەندى كەسى خۇى يان خىزانەكەى يان ھەر يەكىك لە ئەندامانى خىزانەكەى يان ھەر كەسىك كە پەيوەندىيەكى بەھىزى پىوہ ھەيە .

دووم : فەرمانبەرى گىشى يان يەكىك لە ئەندامانى خىزانەكەى ناپىت ھەلسى بە وەرگرتى ھەر ديارىەك يان چىنە ميواندارى يان ھەر خزمەت گوزارىەك كە فەرمانبەرى گىشى بىخاتە دۇخىكەوہ كە كارىگەرى دروست بىكات لەسەر ئەركەكانى و جى بەجى كردنىان بە شىوہەكى بابەتياە يان دەكرىت كارىگەرى دروست بىكات لەسەر بىرپارەكانى و ناچارى بىكات كە پابەند بىت بە بابەتتەكەوہ كە پەيوەندى بە ئەركەكانىوہ ھەيە .

سى يەم : فەرمانبەرى گىشى دەبىت روون كردنەوہى تەواو بدات بە بەرپوہبەرى راستەوخۇى لە رىكەوتى (۳۰) رۇژ لە وەرگرتى ھەر ديارىيەك كە بەھاكەى زىاتر بىت لە (۱۰۰۰۰۰) سەد ھەزار دىنار وە كنى ديارىيەكەى بەخشىوہ و سروشتى پەيوەندى پىوہى وە ئەگەر ئەو ديارىيە بەھاكەى زىاتر بوو لە (۵۰۰۰۰۰) پىنج سەد ھەزار دىنار ئەوا بەرپوہبەرى راستەوخۇ بەرپوہبەرى سەرووى خۇى لى ئاگادار دەكاتەوہ وە ئەگەر زىاتر بوو لە (۱۰۰۰۰۰۰) يەك مىلئون دىنار پىويستە دەستەى دەسپاكى ھەرىپى لى ئاگادار بىرپتەوہ .

چوارەم : دەكرىت فەرمانبەرى گىشى ھەر ديارىيەك يان بەخشىشەك وەرگىرىت لە چوار چىوہى چالاكىەكى فەرمى بە نوپنەرايەتى ھەرىم يان ھەر لايەتتىكى فەرمى تر وە پىويستە رادەستى بىكاتەوہ بۇ ئەوہى بىتتە مولكى گەنجىنەى گىشى ھەرىم .

مادده (۲۸) : فەرمانبەرى گىشى ناپىت پۇستەكەى يان دەسەلاتەكەى يان پلە و پايەكەى بەكار بىنپىت لە رىكلام كردن بۇ بەرھەمىك يان خزمەت گوزارىەك كە بەشىك نەبىت لەئەركە فەرمانبەرايەتتەكەى .

بهشی هه‌شتم

ره‌وشته‌کانی به‌رپوه‌بردنی مولک و مالی گشتی

مادده (٢٩): پێویسته له‌سه‌ر فه‌رمانبه‌ری گشتی هه‌لسنی به‌ پاراستنی سه‌رجه‌م مولک و مال و داهاات و زانیارییه فه‌رمیه‌کان که له ژیر رکینی خۆی یان له ژیر مامه‌له پیکردن یان مامه‌له بو پیکردنی دا‌بیت وه خۆی به دوور رابگریت له به‌کاره‌ینانی بو مه‌به‌ستی به‌رژه‌وه‌ندی که‌سی خۆی یان به‌ده‌ر له‌و کارانه‌ی که دیار کراوه ، ته‌نها له سنووری یاسا یان به پالپشت به راسپاردنیکی روون و به‌شیوه‌ی نووسراو ئه‌و کاره بکات .

مادده (٣٠): فه‌رمانبه‌ری گشتی نا‌بیت هه‌لسیت به له ناو‌بردن یان زیان گه‌یاندن یان خراپ به‌کاره‌ینانی داهاات و مولک و ماله فه‌رمیه‌کان یان مولک و مالی به‌رپرسه‌که‌ی یان هاو‌پیشه‌کانی یان هه‌رکه‌سیکی تر .

مادده (٣١): فه‌رمانبه‌ری گشتی گشت هۆکار و ئامرازه‌کانی په‌یوه‌ندیه فه‌رمیه‌کان و پۆستی ئه‌لیکترۆنی و کۆمپیوتەر و ئینتەرنێت و ته‌له‌فۆن له سنووری پێویست به‌کاره‌ینیت بو رانی کردنی ئه‌رکه‌کانی فه‌رمانبه‌رایه‌تی .

بهشی نۆیهم

پاریزگاری کردن له شکۆمەندی پیشه‌ی فه‌رمانبه‌رایه‌تی گشتی

مادده (٣٢): فه‌رمانبه‌ری گشتی پێویسته له‌سه‌ری پاریزگاری بکات له شکۆمەندی پیشه‌ی له‌ میانه‌ی پا‌به‌ندبوون به‌ به‌ها سه‌ره‌که‌کانی فه‌رمانبه‌رایه‌تی گشتی له‌ ماوه‌ی ژبانی ئاسایی خۆی و ره‌فتاری کۆمه‌لایه‌تی و له‌ هه‌موو کاتی‌کدا .

مادده (٣٣): فه‌رمانبه‌ری گشتی پاریزگاری ده‌کات له‌ رووکاری گشتی خۆی وه‌ جل و به‌رک به‌شیوه‌یه‌کی گونجاو و رێک و پێک له‌ به‌ر بکات وه‌ پاریزگاری له‌ ناو‌بانگ و رووکاری خۆی و ئه‌و لایه‌ن و شوێنه‌ش بکات که‌ کاری لێ‌ده‌کات ، به‌شیوه‌یه‌ک گونجاو بێت له‌ گه‌ل پێداوێستیه‌کانی چه‌زی گشتی و فه‌رمانبه‌رایه‌تی و یاسا و نه‌ریته‌ په‌سه‌نده‌کانی کۆمه‌لگا .

بهشی ده‌یه‌م

ئه‌رکه‌کانی فه‌رمانگه‌ به‌رامبه‌ر فه‌رمانبه‌رانی

مادده‌ی (٣٤): پێویسته کارگیریه فه‌رمیه‌کانی هه‌موو ده‌سه‌لاته‌کان و وه‌زاره‌ته‌کان و ده‌سته سه‌ره‌به‌خۆکان و لایه‌نه نه‌به‌ستراوه‌کان به‌ وه‌زاره‌ت و حکومه‌ته خۆجێیه‌کان جینگای دادپه‌روه‌ری و راستی و دروستی بن له جێبه‌جێکردنی سیاسه‌ته‌کان و به‌هاکانی فه‌رمانبه‌رایه‌تی گشتی ، وه‌ ماف و ئه‌مته‌زاتی فه‌رمانبه‌ره گشتیه‌کان بپاریزن و ژینگه‌یه‌کی کارکردنی گونجاویان بو ته‌رخان بکه‌ن به‌پێی ئه‌مانه‌ی خواره‌وه :-

یه‌که‌م: جێبه‌جێکردنی ده‌ست پێشخه‌ری و رێکاره‌کان بو ئاشناکردنی فه‌رمانبه‌ران و چاو خشانده‌وه‌یان و قوول بوونه‌وه‌یان له تێگه‌یشتنی بنه‌ما ره‌وشنیه‌کانی فه‌رمانبه‌رایه‌تی گشتی و سروشتی پا‌به‌ندبوونه‌که‌یان به‌ پێی بنه‌ماکان وه‌ پێیان رابگه‌یینه‌ری که‌وا خوو ره‌وشتی به‌رز ئه‌رکیکی بنه‌رته‌یه له‌ چوارچۆیه‌ی فه‌رمانبه‌رایه‌تی گشتی .

دووه‌م: مامه‌له‌کردن له‌ گه‌ل گشت فه‌رمانبه‌رانی گشتی به‌شیوه‌یه‌کی دروست و دادپه‌روه‌رانه به‌پێی هه‌یج جیاکاریکردنیکی بن بیانوو .

سێ یەم : دروست کردنی کەشیکێ کارکردن کە تیایدا ئاسایش و دادپەرەری و تەندروستی فەراھەم بێت بە جۆریک داواکارییە بێهەرتی و بێداوایستی و ئامانجەکانیان بەدی بێت .

چوارەم : هاندانی گیانی دەست پێشخەری کردن و داھێنان وە داھێنکردنی ھەل بۆ فەرمانبەران گشتی بۆ بەژداریکردن لەو پێشیارانە پەویەندیاردن بە باشترکردنی خزمەتەکان و بەرھووێش بردنی کار لە کەشیکێ متمانەئێ ئالوگۆرینکراو وە تینگەبەشتنی ھاوبەش .

پنجەم : هاندانی بە یەکگەشتن و وپەویەندی کراوە لەتێوان فەرمانبەران گشتی لە پێناو تاوتویکردنی ئامانجەکان و دەست خستە سەر ئەو بەرەستەکانی کە دیتە پێشیان لەکاتی بە ئەنجام گەیانندی ئەرکە فەرمانبەرایەتیەکانیان وە کارکردن لەسەر دۆزینەوێ چارەسەری گونجاو بۆیان .

شەشەم : گرێنتی کردنی مافەکانیان لە مووچە و دەرمالەکانیان وە مافیان لە پێش خستن و پلە بەرز کردنەو و سودمەندبوون لە مۆلەت وە مافیشتیان لە پێشکەشکردنی سکالا و تانە لێدان لە بەرامبەر لایەنی پەویەندی دار بۆ ئەوێ دووچاری پیکاری دەمارگیری یان تۆلەسەندنەو بێتەو .

بەشی یانزەھەم

حوکە گشتی و کۆتاییەکان Commission of Inquiry in Kurdistan Region

ماددە (٣٥) : ئەم رێنماییانە دادەنرێ بە ژێدەرێکی بێهەرتی لە دان پێنان بە بنەماکانی رەفتاری پێشەیی بۆ ھەموو فەرمانبەرە گشتیەکان ، لە سەر ھەموو وەزارەت یان دەستە سەرەخۆکان یان لایەنە نەبەستراوەکان بە وەزارەت پێویستە پێوەر داھێت بۆ رەفتاری پێشەیی و خوورپەوشتی فەرمانبەرایەتی گشتی بەشیوہەکی وردکار بەینی سروشتی کارەکی ، بە ھەماھەنگی کردن لەگەڵ فەرمانگەیی خۆپاراستن و شەفافیت لە دەستەیی دەستپاکی لە ھەرێمی کوردستان .

ماددە (٣٦) : فەرمانگە گشتیەکانی ھەرێم واژوو بە فەرمانبەری گشتی دەکەن لەسەر بەلێن دان بە پابەندبوونی بە حوکەکانی ئەم رێنماییە بە پێی ئەو نمونەیی کە دەستەیی دەستپاکی لە ھەرێمی کوردستان ئامادەیی دەکات وە ھەلدەگیریت لەناو دۆسیەیی کەسی فەرمانبەرەکی .

ماددە (٣٧) : یەکەم : فەرمانبەری گشتی کە ملکەچی یاسای بەرزەفتکردنی فەرمانبەران دەولەتە ، لە کاتی سەرپێچی کردنی بنەماکانی رەفتاری پێشەیی کە لەم رێنماییەدا ھاتوووە سزا دەدریت بە یەکیک لەو سزایانە کە لە یاسای بەرزەفتکردنی فەرمانبەران دەولەتدا دەقی لەسەر ھاتوووە و کارپیکراوە لە ھەرێم لە ژێر رۆشنایی قەبارە و سروشت و بارودۆخی سەرپێچیەکی .

دووەم : ئەو فەرمانبەرە گشتیانە کە حوکەکانی یاسای بەرزەفتکردنی فەرمانبەران دەولەت لە سەریان جێبەجێ ناکریت لە کاتی سەرپێچی کردنی بەندەکانی ئەم رێنماییە بە پێی ئەو بنەما تاییەتە کە ملکەچن بۆی لێپرسینەوہیان لەگەڵ دەکریت .

ماددە (٣٨) : فەرمانبەری گشتی پابەندە بە سەیرکردنی بەندەکانی ئەم رێنماییە و جێبەجێکردنی بە وردی و کارامەیی و لێھاتووویی ، وە لەسەر دەسەلاتەکان و وەزارەتەکان و لایەنەکانی نەبەستراوە بە وەزارەت و دەستە سەرەخۆکان و حکومەتە خۆجێیەکانە ھەلسن بە ئەنجامدانی دەسپێشخەری بۆ بلۆکردنەو و گشتاندنی و شلۆفەکردنی حوکەکانی ئەم رێنماییە و دانانی پیکارەکان بۆ گرێنتی تینگەبەشتن و پابەندبوونی فەرمانبەران بە حوکەکانی ئەم رێنماییە .

ماددە (٣٩) : ئەم رێنماییانە بلۆ دەکریتەو لە رۆژنامەیی فەرمی وە بە بەرکار دادەنرێ پاش تێپەرپوونی (٦٠) شەست رۆژ لە بلۆکردنەو وە لە رۆژنامەیی وەفائیعی کوردستان .